

Voorstel voor invullen van onderdelen van het EFSA richtsnoer voor beoordeling van risico's voor bijen in kader van Actieprogramma Bijengezondheid (pijler gewasbeschermingsmiddelen)

5.1.2.e

21 juni 2013

De bijengezondheid is gebaat bij een goede risicobeoordeling van toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen. Een goede risicobeoordeling zorgt er immers voor dat de problematische toepassingen verboden worden en niet-problematische toepassingen toegelaten blijven en niet andersom.

De risicobeoordeling voor honingbijen en andere bijen is gebaseerd op de combinatie van de beoordeling van blootstelling en effecten. Er zijn in het EFSA richtsnoer drie parallelle risicobeoordelingen voor de honingbijen:

- risico's t.g.v. contact tijdens en kort na toepassing
- risico's t.g.v. consumptie van water in de bijenkast (guttatiewater, oppervlaktewater, water in plassen op het land)
- risico's t.g.v. consumptie van nectar en pollen in de bijenkast.

De beoordeling van de blootstelling van bijen staat nog in zijn kinderschoenen. Achtergrond is dat in de nieuwe EFSA guidance voor het eerst de blootstelling systematisch is aangepakt. Daarbij zijn vele kennishiaten naar voren gekomen (zie de waslijst van aanbevelingen in de draft guidance van EFSA op p. 39/40). Deze kennishiaten leiden tot problemen in de toelating omdat daardoor vaker hogere-tier studies getriggerd worden dan nodig is en omdat daardoor risico's van middelen veelal te hoog zullen worden ingeschat.

In 2013 werkt Alterra i.s.m. PRI in kader van BO-20-002 Milieu en Gewasbeschermingsmiddelen aan verbetering van de schatting van de verdunning van de concentratie in de nectar die de bijenkast binnenkomt. Deze verdunning wordt veroorzaakt doordat bijen niet alleen nectar verzamelen van verontreinigde bloemen maar ook van bloemen die niet in contact zijn gekomen met het middel. Dit is de belangrijkste kennishiaat maar niet de enige.

De EFSA guidance bevat een reeks stroomdiagrammen (getrapte benaderingen) om de blootstelling van bijen via de verschillende routes in te schatten. Deze diagrammen bevatten een reeks elementen die inhoudelijk moeten worden ingevuld voordat Ctgb ze kan gebruiken in de toelating. Zolang dat nog niet gebeurd is, heeft het Ctgb op basis van de stroomdiagrammen geen andere keus dan te kiezen voor een conservatieve aanpak.

Het gaat hierbij om de volgende elementen:

- beoordeling van kans op blootstelling via plassen op het land (te baseren op recent NL onderzoek naar oppervlakkige afspoeling)
- beoordeling van kans op het voorkomen van aantrekkelijke volggewassen of aantrekkelijke aangrenzende gewassen op basis van NL gewaskaarten

- beoordeling van kans op het vóórkomen van aantrekkelijke onkruiden in het behandelde gewas
- 90-percentiel scenario's voor driftdepositie op akkerranden en aantrekkelijke aangrenzende gewassen (te baseren op gezamenlijke NL-DE drift database)
- 90-percentiel scenario's voor concentratie in poriewater in aantrekkelijke volggewassen (lagere-tier aanpak voor concentraties in nectar en pollen in volggewassen, te baseren op de NL GeoPEARL database).

Het gaat hier steeds om kansen en percentielen omdat het EFSA richtsnoer gebaseerd is op het uitgangspunt dat de blootstelling voor tenminste 90% van de bijenkasten aan de rand van behandelde percelen zo laag moet zijn dat de effecten op de bijenpopulaties in deze kasten verwaarloosbaar klein zijn.

Ik stel voor om deze elementen in te vullen via inzet van WUR in samenwerking met RIVM, PBL, twee Duitse instituten met relevante kennis (FZJ en JKI) en Ctgb.